

Drahí kolegovia a priatelia modelári,

autorom tohto legendárnejšieho rozhodnutia som (spolu s ďalšími kolegami) ja 😊 .

Dovoľte mi preto Vás upokojiť v panike, ktorá nastala a vysvetliť Vám niektoré skutočnosti. Smutným faktom je, že ako je právny poriadok čím ďalej, tým neprehľadnejší a takmer ľubovoľný právny predpis je pre človeka nedotknutého právnym vzdelaním alebo laickým právnym samovzdelávaním veľmi náročný na pochopenie (najmä vďaka rôznym krížovým referenciám a poznámkam pod čiarou). Čo už, taký je súčasný trend aj v jednoduchších právnych odvetviach ako sú bezpilotné a o to dôležitejšie je nepodliehať panike spôsobenej rôznymi "odbornými" výkladmi.

Na úvod – rozhodnutie 2/2019 **nie je** nástrojom implementácie vykonávacieho nariadenia 2019/947 a už vôbec nie delegovaného nariadenia 2019/945. Rozhodnutie 2/2019 začalo vznikať koncom roka 2017 (sic!) ako nástroj na dočasné vyriešenie najpálčivejších problémov rozhodnutia 1/2015 (najmä nemožnosť lietania v noci, limitácia max. výšky v ATZ, vylúčenie zahraničných modelárov s modelmi nad 20kg, samotná hmotnostná hranica 20kg na evidenciu modelov, koordinačné postupy v CTR atď.). Dočasné v tomto kontexte znamená do času uplatňovania nariadenia 2019/947. Keďže však bohužiaľ toto rozhodnutie musí reflektovať obrovské množstvo často protichodných záujmov a potrieb, proces jeho formulácie bol viac nez zdlhavý a náročný, pričom sme sa snažili každému zúčastnenému subjektu čo najviac vyhovieť (pochopiteľne však nie vždy na 100% úspešne).

Podme sa však bližšie pozrieť na tu zverejnené (dez)informácie. Ako som už uviedol, je predovšetkým potrebné mať jasno v pojmoch († je nerovná sa):

účinnosť zákona † účinnosť nariadenia – zákon je po zverejnení platný, pričom je účinný (t.j. vymáhatel'ný) od daného dátumu (spravidla 15 dní po zverejnení v zbierke zákonov), zatiaľ čo nariadenie je po zverejnení v úradnom vestníku EÚ účinné a od určitého dátumu sa uplatňuje (t.j. je vymáhatel'né). Vykonávacie nariadenie 2019/947 sa bude uplatňovať od 1.7.2020, zatiaľ čo delegované nariadenie 2019/945 sa už uplatňuje.

bezpilotné lietadlo † bezpilotný letecký systém (UAS) – zatiaľ čo bezpilotné lietadlo je všeobecný pojem zahŕňajúci autonómne lietadlo, model, dron etc., pojem bezpilotný letecký systém (UAS) je užší pojem zahŕňajúci iba tie lietadlá (najmä koptéry) ktoré spĺňajú požiadavky / parametre stanovené delegovaným nariadením 2019/945 v konkrétnych triedach UAS C0–C4. Z toho dôvodu (nakol'ko delegované nariadenie 2019/945 sa už uplatňuje) je v rozhodnutí 2/2019 čl.11 ktorý hovorí že bezpilotným leteckým systémom triedy C0–C4 (t.j. "certifikovaným" podľa delegovaného nariadenia 2019/945) je možné vo vzdušnom priestore SR vykonať let za rovnakých podmienok ako sú určené pre bezpilotné lietadlo triedy C0–C4 (ergo, úplne po lopate toto ustanovenie hovorí že ak má niekto dron certifikovaný podľa delegovaného nariadenia 2019/945, môže v SR lietať rovnako ako všetci ostatní, napriek tomu že pravidlá lietania pre tieto drony sa budú uplatňovať až od 1.7.2020).

trieda bezpilotného leteckého systému UAS † trieda bezpilotného lietadla – triedy bezpilotných lietadiel boli stanovené tak, aby ich hmotnosti kopírovali triedy bezpilotných leteckých systémov UAS určené delegovaným nariadením 2019/945. Jedinou výnimkou je trieda C4, ktorej spodná hmotnostná hranica (t.j. 0–4kg) bola presunutá do triedy C2 a to z dôvodu, aby modelári lietajúci s malými modelmi (t.j. do 4kg) mali čo najvoľnejšie podmienky lietania v CTR. Triedy C0–C2 spadajú do subkategórie prevádzky A1 a A2, ktoré môžu v CTR lietať bez koordinácie vo vzdialenosti 2NM (3,7km) od referenčného bodu (de facto stred alebo krížovanie dráhy) riadeného letiska (bohužiaľ iba do výšky 30m AGL, ale s tým sa v tejto chvíli nedá nič robiť), zatiaľ čo subkategória prevádzky A3,

ktorá zahŕňa bezpilotné lietadlá triedy C3 a C4 môže v CTR lietať bez koordinácie až vo vzdialenosti 3NM (5,6km) od referenčného bodu letiska. Lietanie v CTR je samostatná kapitola, ktorá sa bude v budúcnosti ešte prehodnocovať a odporúčam každému pozrieť sa na mapu, ktorých všetkých modelárskych letísk sa to týka 😊. Môj osobný názor je, že práve toto je najdôležitejší bod pre budúce rokovanie zástupcov modelárov so zástupcami štátnej správy (úzko súvisí aj s max. výškou letu).

bezpilotné lietadlo triedy C2 (definícia) – diaľkovo riadené lietadlo alebo **model lietadla** s maximálnou vzletovou hmotnosťou, ktorá je väčšia ako 900 g a neprekračuje 4 kg. Pozorným čítaním definícií predchádzame budúcim nedorozumeniam 😊.

technické požiadavky pre bezpilotný letecký systém (UAS) triedy C0–C4 † **technické požiadavky pre bezpilotné lietadlo triedy C0–C4** keďže, ako som už uviedol, bezpilotný letecký systém (UAS) nerovná sa bezpilotné lietadlo, taktiež nie je možné bezhlavo aplikovať technické požiadavky kladené na bezpilotný letecký systém (UAS) na bezpilotné lietadlo podľa rozhodnutia 2/2019. Argumenty ktoré tu odzneli, že bezpilotné lietadlo triedy C2 má byť vybavené odpovedačom lebo to tak uvádza delegované nariadenie 2019/945 by mohli byť úsmevné, keby neboli tak veľmi nepravdivé. O technickej výbave bezpilotných lietadiel hovorí rozhodnutie 2/2019 čl. 5, ods. 17, pričom prosím upriamte pozornosť najmä na túto časť vety: "...alebo, ak to konštrukcia bezpilotného lietadla neumožňuje, tak musí byť vybavené záložným nezávislým bezpečnostným systémom, ktorý vypne motor a kormidlá alebo iné riadiace prvky lietadla sa uvedú do preddefinovanej spravidla krajnej polohy...". Ak ktokoľvek z Vás dokáže lepšie definovať úplne obyčajný fail-safe ktorý má (má mať) každý model, nápady sú vítané na mailovú adresu nižšie 😊

záväznosť delegovaného nariadenia 2019/945 – všetky nariadenia EÚ, sú od dátumu uplatňovania (pozor, nie účinnosti, vid'. vyššie) priamo záväzné vo všetkých členských štátoch. Nakoľko však toto nariadenie upravuje technické požiadavky na bezpilotný letecký systém (UAS), nemusí Vás z neho bolieť hlava. Navyiac, toto nariadenie predpokladá že štáty ustanovia orgány dohľadu nad trhom a skúšania výrobkov či spĺňajú požiadavky tohto nariadenia, pričom na Slovensku k tomu zatiaľ nedošlo. Je preto zatiaľ trochu (dosť) bezzubé. Taktiež, ako som už uviedol, jednotné pravidlá lietania s bezpilotnými leteckými systémami (UAS) sa budú uplatňovať až od 1.7.2020.

rušenie modelárskej činnosti zo strany úradov – každému záujemcovi odporúčam prečítať si príslušné štatistiky, koľko pokút DÚ udelil v prípade modelárskej činnosti 😊. Ergo, zákaz modelárskej činnosti nie je na programe žiadneho štátneho orgánu, čakajú nás však veľké výzvy, ako modelársku činnosť bezpečne integrovať do budúcej štruktúry vzdušného priestoru (U-Space) najmä v blízkosti väčších miest a v riadenom vzdušnom priestore. Je preto potrebné zodpovedne voliť zástupcov modelárov, s mandátmi pre nich narábať opatrne a nečakať na "mesiáša" ktorý to pre nás vybaví, lebo to sa bohužiaľ nestane. Vykonávacie nariadenie 2019/947 hovorí o modelárskych kluboch a organizáciách v množnom čísle ("...model clubS and associationS..."). Na tomto dôležitom detaile sme sa na zasadaní EASA Committee zhodli takmer jednohlasne, nakoľko pravidlá modelárskej činnosti sa nedajú určiť od stola všetkým rovnako, ale budú sa musieť líšiť letisko (modelárske) od letiska. Do budúca bude preto nevyhnutná väčšia aktivita (najmä jednoznačne formulované prevádzkové potreby / požiadavky) jednotlivých modelárskych klubov smerom k úradom.

Záverom – lietajte tak ako doteraz, najmä bezpečne a verím že to nejak spolu prežijeme aj bez urážok, poplašných správ a vzájomného osočovania sa 😊. Do tohto vlákna nebudem ďalej nijak prispievať (nikto z Vás by asi nebol rád keby štátni úradníci trávili čas na internetoch 😊), takže v prípade ďalších otázok na legislatívu týkajúcu sa

bezpilotných lietadiel sa na mňa prosím obráťte priamo mailom na adresu martin.jurovic@nsat.sk, s ohľadom na pracovné možnosti sa snažím odpovedať každému.

S pozdravom letu zdar,

Martin Jurovic, vedúci oddelenia všeobecného letectva leteckých prác a UAV Dopravného úradu, člen RMK Dubnica nad Váhom a AK Bratislava

P.S.: úplne nakoniec v prílohe sľubovaný diagram záujmov ktoré muselo rozhodnutie 2/2019 reflektovať (a to tam ešte nie sú všetky) z mojej prezentácie na konferencii Vzdušný priestor pre všetkých 2019 v Herľanoch.

